

ΠΡΟΣΩΠΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΕΙΑ

πρόβα εργαστηρίου αγωγής υγείας

αφιερώνεται
στους μαθητές και εκπαιδευτικούς
που αξιώθηκαν
να συναντηθούν
την ίδια στιγμή
στην ίδια σχολική αίθουσα

Η δημιουργία του παρόντος υλικού έγινε στο πλαίσιο της ενέργειας
2.4.3 κατηγορία πράξεων γ του ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ με τίτλο:
"προγράμματα ενίσχυσης πρωτοβουλιών σε θέματα αγωγής υγείας"
του ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
με φορέα υλοποίησης το ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΝΕΟΤΗΤΑΣ

Εάν έχετε σχόλια ή προτάσεις για αυτήν την εργασία, σας παρακαλούμε να
επικοινωνήσετε με τους:

1. Κωνσταντίνο Κιουρτσή, υπεύθυνο αγωγής υγείας της Διεύθυνσης
Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Πέλλας
 - ταχυδρομική διεύθυνση: Δ/νση Δ/θμιας Εκπ/σης Νομού Πέλλας
Εγνατία 91 - 582 00 Έδεσσα
 - ηλεκτρονική Διεύθυνση: agyg@dide.pel.sch.gr
 - τηλέφωνο: 2381027875
 - fax: 2381026414
2. Έλενα Μίντση, τηλέφωνο 2381020170

ΤΙΤΛΟΣ: ΠΡΟΣΩΠΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΤΕΙΑ
πρόβα εργαστηρίου αγωγής υγείας

ΕΚΔΟΣΗ:

- ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΝΟΜΟΥ ΠΕΛΛΑΣ (προγράμματα αγωγής υγείας)
- 1^ο ΤΕΕ ΑΡΙΔΑΙΑΣ
- 2^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΣΚΥΔΡΑΣ
- ΓΥΜΝΑΣΙΟ Ν. ΜΥΛΟΤΟΠΟΥ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΤΙΤΥΠΩΝ: 1000

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΙΟΥΡΤΣΗΣ

ΚΕΙΜΕΝΑ: ΕΛΕΝΑ ΜΙΝΤΣΗ - ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ (ΜΑ: Drama in Education)

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ-ΕΞΩΦΥΛΛΟ: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΙΟΥΡΤΣΗΣ

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΥΛΙΚΟΥ: ΕΛΕΝΑ ΜΙΝΤΣΗ,
ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΑΡΑΒΙΤΗΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΙΟΥΡΤΣΗΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΚΑΝ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΟΙ:

ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΜΕΝΕΛΑΟΣ, ΚΑΡΑΒΙΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ,
ΔΑΛΑΚΜΑΝΗ ΟΛΥΜΠΙΑ, ΣΚΟΥΠΡΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ,
ΣΑΒΒΑΝΤΟΓΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ ΠΕΤΡΟΣ,
ΣΙΑΚΗ ΕΛΕΝΗ, ΛΑΖΑΡΟΥ ΣΟΦΙΑ, ΔΟΥΔΗ ΚΥΡΙΑΚΗ,
ΜΑΖΓΑΛΤΣΙΔΟΥ ΕΛΕΝΗ, ΙΘΚΙΕΡΔΟ ΜΑΡΙΑ-ΙΩΑΚΙΝΑ,
ΙΓΝΑΤΙΑΔΟΥ ΑΛΙΚΗ, ΜΠΑΧΑΡΑΚΗΣ ΘΩΜΑΣ,
ΓΚΟΥΝΖΟΥΔΗ ΠΗΝΕΛΟΠΗ, ΑΝΔΡΕΑΔΟΥ ΕΙΡΗΝΗ,
ΤΣΑΝΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ, ΧΑΛΗΣ ΠΕΤΡΟΣ,
ΚΥΡΛΗ - ΧΛΗ ANNA, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ ΗΛΙΑΝΑ,
ΒΛΑΪΚΟΥΔΗ ΣΤΑΜΑΤΙΑ, ΜΥΛΟΝΟΓΛΟΥ ΣΤΥΛΙΑΝΗ,
ΤΣΑΠΑΝΙΔΗΣ ΑΒΡΑΑΜ, ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΑΣΗΜΑΚΗΣ,
ΠΟΡΙΤΣΑΝΟΥ ΝΕΚΤΑΡΙΑ, ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ,
ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΔΕΣΠΟΙΝΑ, ΧΑΡΙΣΙΑΔΟΥ ΧΡΥΣΗ,
ΠΕΤΡΙΔΟΥ ΟΥΡΑΝΙΑ, ΜΕΛΛΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Σ. ΒΑΓΟΥΡΔΗΣ ΑΒΕΕ - ΕΔΕΣΣΑ

ΟΙ ΤΙΤΛΟΙ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ, ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ

• **ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ.**

ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ ΣΤΟΝ ΝΕΟ ΑΙΩΝΑ

01	ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΙΟΥΡΤΣΗΣ	ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ Δ/ΘΜΙΑ ΕΚΠ/ΣΗ Ν. ΠΕΛΛΑΣ
02	ΔΑΛΑΚΜΑΝΗ ΟΛΥΜΠΙΑ	1 ^ο ΤΕΕ ΑΡΙΔΑΙΑΣ
03	ΔΟΥΔΗ ΚΥΡΙΑΚΗ	ΕΝ ΛΥΚΕΙΟ ΕΞΑΠΛΑΤΑΝΟΥ
04	ΣΙΑΚΗ ΕΛΕΝΗ	1 ^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΡΙΔΑΙΑΣ
05	ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΔΕΣΠΟΙΝΑ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ Ν. ΜΥΛΟΤΟΠΟΥ
06	ΜΑΖΓΑΛΤΖΙΔΟΥ ΕΛΕΝΗ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΠΡΟΜΑΧΩΝ
07	ΙΘΚΙΕΡΔΟ ΜΑΡΙΑ-ΙΩΑΚΙΝΑ	ΕΛ ΑΡΙΔΑΙΑΣ
08	ΛΑΖΑΡΟΥ ΣΟΦΙΑ	3 ^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΕΔΕΣΣΑΣ
09	ΣΑΒΒΑΝΤΟΓΛΟΥ ΚΩΝ/ΝΟΣ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΡΝΙΣΣΑΣ
10	ΧΑΡΙΣΣΙΑΔΟΥ ΧΡΥΣΗ	2 ^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΣΚΥΔΡΑΣ
11	ΓΚΟΥΝΖΟΥΔΗ ΠΗΝΕΛΟΠΗ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΡΥΩΤΙΣΣΑΣ

• **ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ, ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ**

01	ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΑΡΑΒΙΤΗΣ	2 ^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΣΚΥΔΡΑΣ
02	ΤΣΑΝΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	1 ^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΣΚΥΔΡΑΣ
03	ΤΣΑΠΑΝΙΔΗΣ ΑΒΡΑΑΜ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ Ν ΜΥΛΟΤΟΠΟΥ
04	ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ ΠΕΤΡΟΣ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΠΡΟΜΑΧΩΝ
05	ΧΑΛΗΣ ΠΕΤΡΟΣ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΡΝΙΣΣΑΣ
06	ΠΟΡΙΤΣΑΝΟΥ ΝΕΚΤΑΡΙΑ	2 ^ο ΤΕΕ ΑΡΙΔΑΙΑΣ
07	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ ΗΛΙΑΝΑ	2 ^ο ΤΕΕ ΓΙΑΝΝΙΤΣΩΝ
08	ΣΚΟΥΠΤΡΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	1 ^ο ΤΕΕ ΑΡΙΔΑΙΑΣ
09	ΜΙΝΤΣΗ ΕΛΕΝΑ	3 ^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΕΔΕΣΣΑΣ
10	ΚΥΡΛΗ - ΧΛΗ ANNA	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΡΥΩΤΙΣΣΑΣ

• **ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΦΟΒΟΥ, ΤΟΥ ΑΓΧΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΝΙΚΟΥ.**

ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

01	ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΜΕΝΕΛΑΟΣ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ Ν. ΜΥΛΟΤΟΠΟΥ
02	ΙΓΝΑΤΙΑΔΟΥ ΑΛΙΚΗ	1 ^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΓΙΑΝΝΙΤΣΩΝ
03	ΜΥΛΟΝΟΓΛΟΥ ΣΤΥΛΙΑΝΗ	3 ^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΓΙΑΝΝΙΤΣΩΝ
04	ΒΛΑΪΚΟΥΔΗ ΣΤΑΜΑΤΙΑ	2 ^ο ΤΕΕ ΓΙΑΝΝΙΤΣΩΝ
05	ΑΝΔΡΕΑΔΟΥ ΕΙΡΗΝΗ	1 ^ο ΤΕΕ ΕΔΕΣΣΑΣ
06	ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΑΣΗΜΑΚΗΣ	2 ^ο ΤΕΕ ΑΡΙΔΑΙΑΣ
07	ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	1 ^ο ΤΕΕ ΑΡΙΔΑΙΑΣ
08	ΠΕΤΡΙΔΟΥ ΟΥΡΑΝΙΑ	2 ^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΣΚΥΔΡΑΣ
09	ΜΕΛΛΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΦΟΥΣΤΑΝΗΣ
10	ΜΠΑΧΑΡΑΚΗΣ ΘΩΜΑΣ	1 ^ο ΤΕΕ ΓΙΑΝΝΙΤΣΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	5
1^η ΕΝΟΤΗΤΑ Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΣΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	6
ΣΑΛΟΝΙ ΕΝΘΕΤΟ ΜΕ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΑΠΟ ΤΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΜΑΣΚΑΣ	13
2^η ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΒΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	22
3^η ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΩΠΕΙΟ Ή ΜΑΣΚΑ;	27
4^η ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΜΑΣΚΑΣ	30

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η εργασία αυτή απευθύνεται από εκπαιδευτικούς-συντονιστές μαθητικών ομάδων αγωγής υγείας, σε εκπαιδευτικούς-συντονιστές μαθητικών ομάδων αγωγής υγείας και είναι προϊόν της εφαρμογής τριών προγραμμάτων, στο πλαίσιο της ενέργειας 2.4.3 κατηγορία πράξεων γ του ΕΠΤΕΑΕΚ ΙΙ με τίτλο:

"προγράμματα ενίσχυσης πρωτοβουλιών σε θέματα αγωγής υγείας" του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων με φορέα υλοποίησης το Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας.

Την "πρώτη ύλη" την προσέφερε η Έλενα Μίντση.

Αυτή την "πρώτη ύλη" την αποδέχτηκαν οι εκπαιδευτικοί - υπεύθυνοι των μαθητικών ομάδων των σχολείων τους και εκπαιδεύτηκαν τόσο στο θεωρητικό όσο και στο πρακτικό μέρος.

Τελικός αποδέκτης όλης αυτής της διαδικασίας είναι ο μαθητής, η μαθήτρια και το σχολείο.

Στην πρώτη ενότητα υπάρχουν θεωρητικά στοιχεία της δυναμικής της ομάδας στα προγράμματα αγωγής υγείας.

Στη δεύτερη ενότητα μια πρόβα εργαστηρίου - μέρος του προγράμματος που εφάρμοσε η ομάδα αγωγής υγείας του 3^{ου} Γυμνασίου Έδεσσας με συντονίστρια την Έλενα Μίντση.

Στην τρίτη ενότητα κάποια στοιχεία σχετικά με τη χρήση της μάσκας, ως συμβολικού στοιχείου έκφρασης.

Στην τέταρτη ενότητα, το εργαστήρι κατασκευής της μάσκας.

Στο σαλόνι (ένθετο), φωτογραφίες από το εργαστήρι μάσκας των μαθητών και το εργαστήρι μάσκας των εκπαιδευτικών.

Ελπίζουμε και ευχόμαστε η εργασία αυτή να γίνει ένα επιπλέον εργαλείο των προγραμμάτων Αγωγής Υγείας που έχουν ως κύριο σκοπό τους τη βελτίωση και τη προαγωγή της ψυχικής, συναισθηματικής, σωματικής και κοινωνικής ευεξίας των μαθητών και μαθητριών αλλά να επιτυγχάνονται ταυτόχρονα και οι επιμέρους στόχοι της Αγωγής Υγείας, δηλαδή η ανάπτυξη των δεξιοτήτων των μαθητών-μαθητριών, η ανάπτυξη της κριτικής στάσης σε πρόσωπα και φαινόμενα, η αναβάθμιση της σχολικής ζωής και η σύνδεσή της με την κοινωνική πραγματικότητα, η πρόληψη του αποκλεισμού νεαρών ατόμων από την κοινωνία και την αγορά εργασίας, η μείωση της σχολικής αποτυχίας και της πρόωρης εγκατάλειψης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Κωνσταντίνος Κιουρτσής - Βιολόγος
υπεύθυνος αγωγής υγείας
της Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Πέλλας

1^η ΕΝΟΤΗΤΑ

A. Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΣΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Η μεγάλη διαφορά της ομάδας των προγραμμάτων Υγείας και της τάξης του σχολείου είναι ο τρόπος και ο λόγος σύστασης της. Τα μέλη αυτής της ομάδας δεν χωρίστηκαν αλφαβητικά, αλλά επέλεξαν μόνο τους με δική τους θέληση τη συμμετοχή τους σε αυτήν και δεύτερον το περιεχόμενο του προγράμματος είναι αποτέλεσμα ουσιαστικής και αποκλειστικής συνεργασίας των μελών που την απαρτίζουν στηριζόμενα στα πρότυπα μιας δημιουργικής βιωματικής μάθησης και ανταποκρινόμενο στα ενδιαφέροντα της συγκεκριμένης μόνο ομάδας.

Τα μέλη που απαρτίζουν αυτήν την ομάδα είναι οι συμμετέχοντες μαθητές και μαθήτριες-μέλη της ομάδας και ο ένας ή οι δύο συντονιστές αυτής της ομάδας. Για τα ελληνικά δεδομένα ο συντονιστής είναι τις περισσότερες φορές και καθηγητής κάποιων μαθητών της ομάδας. Πρέπει όμως να ξεκαθαριστεί από την πρώτη κιόλας συνάντηση, ότι ο ρόλος του καθηγητή στα πλαίσια των προγραμμάτων αγωγής υγείας είναι εντελώς διαφορετικός.

Ο συντονιστής, ΔΕ μιλάει ποτέ για μαθήματα, ΔΕ σχολιάζει καταστάσεις που αφορούν την τάξη, αλλά συντονίζει, εμπυχώνει, υποβοηθά τους μέλη της ομάδας στην πορεία του προγράμματος.

Ο χώρος των συναντήσεων είναι καλό να είναι πάντοτε συγκεκριμένος και ο ίδιος και προτιμάται ένας χώρος, που για κανένα από τα μέλη δεν είναι η σχολική τάξη.

Με αυτόν τον τρόπο δημιουργείται η αίσθηση του "δικού μας" χώρου, ο οποίος σιγά-σιγά θα αποκτήσει τη δική του δυναμική.

Ο χρόνος των συναντήσεων πρέπει επίσης να είναι καθορισμένος από την αρχή, μετά από συζήτηση των μελών και όλοι να ξέρουν πόσο συχνά θα γίνονται οι συναντήσεις και ποια θα είναι η διάρκεια της κάθε συνάντησης.

Έτσι, θα μπορέσουν και οι μέλη της ομάδας να κατανοήσουν τη σημασία του προγράμματος και να είναι συνεπή με όλες τους τις υποχρεώσεις.

Το "συναισθηματικό συμβόλαιο" είναι η τρίτη σημαντική παράμετρος είναι όπου όλα μαζί τα μέλη της ομάδας καταθέτουν τις επιθυμίες τους, τις προσδοκίες τους, τις δεσμεύσεις τους για την τήρηση του προγράμματος. Όλα αυτά καταγράφονται, συμφωνούνται και υπογράφονται τελετουργικά από όλα τα μέλη της ομάδας.

Ένας τρόπος είναι να γράφουμε σε χαρτί που μοιάζει με πάπυρο όλα όσα συμφωνήσαμε και μετά βουτώντας το δείκτη μας σε μελάνι να βάζουμε το δαχτυλικό μας αποτύπωμα δίπλα στο όνομα μας. Αυτό το συμβόλαιο τα αναρτούμε στον τοίχο της τάξης και το κρατάμε εκεί σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος.

Η ομάδα είναι ένας δυναμικός τόπος, όπου τίποτα δεν είναι στατικό αλλά όλα ένα "συνεχές γίνεσθαι". Όλα προκύπτουν σε συνδιαλλαγή, σε αλληλεξάρτηση και αλληλεπίδραση, ως κινητή συνισταμένη των στοιχείων και εκδηλώσεων της προσωπικότητας κάθε μέλους με τα στοιχεία και εκδηλώσεις της προσωπικότητας των άλλων. Η συμπεριφορά του κάθε μέλους επηρεάζεται απ' τον εσωτερικό του κόσμο και απ' το εξωτερικό του περιβάλλον. Επομένως αυτός ο προσωπικός κώδικας συμπεριφοράς που είναι σε διαρκή εξέλιξη και αλλαγή, προσδιορίζεται στη κάθε χρονική του έκφραση από τη διαχρονική πορεία του προσώπου που φέρει τις εγγραφές ή εγχαράξεις, στάσεις, επεξεργασίες και αφομοιώσεις που συνιστούν τον εσωτερικό του κόσμο και από τα εξωτερικά ερεθίσματα που φτάνουν απ' το περιβάλλον εκείνη τη δεδομένη στιγμή από συγκεκριμένους πομπούς κάτω από ορισμένες συνθήκες.

Η δράση της ομάδας προκύπτει απ' τον κοινό τόπο, απ' την τομή, απ' τη σύμπτωση των στοιχείων και των προσωπικοτήτων των μελών της συγκεκριμένης ομάδας στο συγκεκριμένο χωρόχρονο.

Κατά τον Kurt Lewin η ομάδα είναι ένα δυναμικό σύνολο ατόμων βασισμένο στην αλληλεξάρτηση και όχι στην ομοιότητα ανάμεσα στα μέλη.

Κατά τον B. Bass η ομάδα είναι ένα σύνολο ατόμων που η ύπαρξη του δίνει κάποια ευχαρίστηση στα μέλη.

Κατά τον Δ. Γεώργα η ομάδα είναι ένα δυναμικό σύνολο ατόμων με κάποιο σκοπό, που κάτω από συνθήκες που ευνοούν την ενότητα, εξελίσσεται σ' ένα οργανωμένο σύνολο με αλληλεξαρτώμενους ρόλους, θεσμούς, κοινούς στόχους, αξίες, στάσεις και ομοιογενή συμπεριφορά που ικανοποιεί τις ανάγκες των μελών.

Κατά συνέπεια σε κάθε ομάδα δημιουργείται μια μοναδική ξεχωριστή δυναμική που δεν μπορεί να επαναληφθεί.

Τα μέλη της ομάδας αυτής όσο περνά ο χρόνος αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και παρουσιάζονται σχέσης επικράτησης - υποχώρησης, φιλικές ανοχής και συναισθήματα που σε μια υγιή ομάδα όσο περνά ο καιρός αυτά απελευθερώνονται και εκφράζονται με μεγαλύτερη αυθεντικότητα και ευκολία.

Στοιχεία, που προσδιορίζονται και μελετώνται σε κάθε ομάδα είναι:

- Το μέγεθος της ομάδας.
- Το περιβάλλον δράσης της ομάδας (τάξη σχολείου, άλλος χώρος)
- Η προσωπικότητα και η υγεία (σωματική, ψυχική, συναισθηματική) των μελών.
- Το πολιτιστικό, κοινωνικό και οικονομικό ιστορικό περιβάλλον των μελών.
- Οι Ομοιότητες και διαφορές που υπάρχουν μεταξύ των μελών της ομάδας (θρησκευτικές, εθνικές, πολιτικές, οικονομικές, χρονολογικές).

- Οι σχέσεις και οι διασυνδέσεις που αναπτύσσει η συγκεκριμένη ομάδα με άλλες (μέσα και έξω από το σχολείο)

Αυτά τα φαινόμενα που συνιστούν τη δυναμική της συγκεκριμένης ομάδας μπορεί να είναι μοναδικά, ειδικά, ανεπανάληπτα.

Κάθε ομάδα απ' τη στιγμή της σύνθεσής της διέρχεται από διαδοχικά στάδια, μερικά απ' τα οποία ή και όλα μπορούμε να τα αναγνωρίσουμε σε συγκεκριμένη δράση της.

Κατά τον R.B. Carle τα στάδια είναι:

- Η φάση του προσανατολισμού, όπου κάθε μέλος προσπαθεί να κατανοήσει την ομάδα, να ενταχθεί σ' αυτήν και γενικά να αποδεχτεί τους άλλους.
- Η φάση της σύγκρουσης, όπου κάθε μέλος διεκδικεί το χώρο του μέσα σε μια ατμόσφαιρα που επικρατεί, συχνά αρνητική.
- Η φάση της σύνθεσης, όπου η ομάδα εναρμονισμένη επικοινωνεί με τον κοινό στόχο.
- Η φάση της απόδοσης, όπου η σύμπνοια και η ενότητα οδηγούν στην επίτευξη του στόχου. Η ομάδα έχει υπερνικήσει τη συναισθηματική φόρτιση και διέπεται από ορθολογική ενατένιση και αντιμετώπιση των θεμάτων της.
- Η στατική φάση, όπου η ομάδα διέπεται από στατικότητα και επαναληπτική δράση σε ορισμένα σχήματα ή τεχνικές.

Σε όλο αυτό το γίνεσθαι προκύπτουν ποικίλοι σχηματισμοί, ιεραρχικά σχήματα ρόλων, ηγετικοί ρόλοι και διαμάχες, ρόλοι ακολουθίας και υποταγής, ταυτίσεις με τον αρχηγό, επαναλήψεις ευρημάτων αλλά και δημιουργικά ανοίγματα, αποκρυστάλλωση σε ομοιογενή συμπεριφορά, αποτινάξεις απ' την ομάδα που μέσα όμως απ' τις πολυποικίλες ταλαντώσεις, αλληλεπιδράσεις, αλληλεξαρτήσεις και επιρροές ικανοποιούνται οι ψυχολογικές ανάγκες των μελών της ομάδας.

B. ΔΟΥΛΕΥΟΝΤΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΟΜΑΔΑ

Οι δυνατότητες να δουλέψει κανείς με την ομάδα αγωγής υγείας, είναι κυρίως οι παρακάτω:

- Όλα τα μέλη της ομάδας σε κύκλο
- Η ομάδα χωρισμένη σε μικρές ομάδες 4-5 ατόμων
- Ζευγάρια
- Το κάθε μέλος ξεχωριστά

Βασική αρχή και απαράβατη : *συμμετέχω μόνο όταν νιώθω άνετα, όσο μπορώ και δηλώνω τη διαφορετική θέση μου, όταν νιώθω άβολα.*

Η μεγάλη ομάδα (ολομέλεια)

Στην αρχή του προγράμματος (1^η συνάντηση), στην αρχή της κάθε συνάντησης και στο τέλος της κάθε συνάντησης είναι απαραίτητο η ομάδα να είναι όλη μαζί. Καθόμαστε όλοι μαζί σε κύκλο γιατί έχει πολλά πλεονεκτήματα:

- Υπάρχει οπτική επαφή με όλα τα μέλη της ομάδας
- Υπάρχει δυνατότητα άμεσης επανατροφοδότησης απαντήσεων ή πληροφοριών
- Υπάρχει δυνατότητα ελέγχου του κλίματος και των σχέσεων της ομάδας
- Υπάρχει δυνατότητα ευκολότερου εγκλιματισμού των πιο "δειλών" μελών.

Η μεγάλη ομάδα προϋποθέτει εξοικείωση των μελών με τον τρόπο εργασίας.

Η μεγάλη ομάδα βοηθά στη σωστή επικοινωνία.

Χρησιμοποιούμε τον κύκλο και συμβολικά στο κλείσιμο της συνάντησης, όπως ακριβώς την αρχίσαμε για να δείξουμε ότι ολοκληρώθηκε το περιεχόμενο της συνάντησης.

Μόλις ο συντονιστής καταλάβει ότι όλα τα μέλη άρχισαν να νιώθουν ασφαλή, μπορεί να προχωρήσει στο χωρισμό της ομάδας σε μικρότερες ομάδες με έναν πρωτότυπο τρόπο που άλλες φορές θα είναι σχετικός με το θέμα και άλλες άσχετος, προσέχοντας όμως να εναλλάσσονται τα μέλη των ομάδων με τελικό στόχο όλα τα μέλη να έχουν "δουλέψει" με όλα τα υπόλοιπα .

Βέβαια, στην αρχή ο συντονιστής δεν θα πρέπει να ξεχνάει ότι μερικές ομάδες είναι πολύ δημιουργικές, άλλες πάλι φορές ότι κάποια μέλη δε θα πρέπει να δουλέψουν μαζί τη συγκεκριμένη δραστηριότητα για τους λόγους που αυτός γνωρίζει .

Όλα αυτά όμως με το πέρασμα του χρόνου αμβλύνονται όταν τα μέλη διαπιστώσουν ότι υπάρχει ένα γενικό κλίμα σεβασμού, αποδοχής δημιουργικότητας.

Μια από τις βασικότερες αρχές ενός προγράμματος αγωγής υγείας, είναι ότι η οι πρώτες συναντήσεις είναι πράγματι πολύ σημαντικές γιατί σε σύντομο χρονικό διάστημα ο συντονιστής οφείλει να καταλάβει τη δυναμική της ομάδας, τις σχέσεις των μελών, τους τύπους των μελών. Σε όλη αυτή την προσπάθεια ο καλύτερος σύμμαχος είναι το ημερολόγιο της ομάδας όπου συνθηματικά ο συντονιστής κρατά τις απαραίτητες πληροφορίες για την ομάδα.

Οι μικρές ομάδες

Δουλεύοντας σε μικρές ομάδες μερικά από τα πλεονεκτήματα είναι:

- Μεγαλύτερη συμμετοχή των μελών και ταυτόχρονα προστασία "των δειλών" μελών που θα δουλέψουν σε ένα ασφαλές περιβάλλον, χωρίς όμως υποχρεωτικά να φανούν στην παρουσίαση της δραστηριότητας στην ολομέλεια.
- Σφαιρικότητα απόψεων, όταν το ίδιο θέμα η κάθε ομάδα το χειρίζεται διαφορετικά
- Δημιουργία κλίματος συνεργασίας, ανοχής, βιωματικότητας,
- Βελτίωση της ενδοσυνεννόησης των μελών
- Ώθηση στην έκφραση και τη δημιουργικότητα

- Διεύρυνση της φαντασίας (επίλυση ζητημάτων -χρήση ποικίλλων υλικών)
- Δημιουργία κλίματος υπευθυνότητας αφού τα μέλη αναλαμβάνουν την ευθύνη παρουσίασης της δουλειάς τους.

Ο συντονιστής καλό είναι να ελέγχει ότι:

- σε κάθε μικρή ομάδα ακούγονται όλες οι απόψεις
- δεν υποτιμάται κανένα μέλος
- όλοι νιώθουν άνετα
- οι ομάδες δεν παραμένουν σε στερεότυπες θέσεις αλλά προχωράνε στο βάθος και εκφράζουν καινούριες απόψεις, δε δημιουργούνται αρχηγοί ανάμεσα στα μέλη της ομάδας, ούτε ανταγωνισμοί ανάμεσα στις ομάδες

Στις μικρές ομάδες οι μέλη τους μπορούν να εργαστούν βιωματικά, (Θεατρικά δρώμενα, παιχνίδια ρόλων, παντομίμα, ελεύθερος ή προσχεδιασμένος αυτοσχεδιασμός), να εξασκηθούν στην παραγωγή γραπτών κειμένων (ερωτηματολόγια, αφίσες, ημερολόγια, κ.λ.π.) , στην παραγωγή προφορικού λόγου, ή στην παρουσίαση εικαστικών θεμάτων (μουσικό ή χορευτικό θέμα, ζωγραφική, κ.λ.π.).

Στόχος όλων αυτών των δραστηριοτήτων είναι αναμφίλεκτα η δημιουργία επικοινωνιακού κλίματος, ιδιαίτερα στις μέρες μας που το βάρος της διεκπεραίωσης της σχολικής ύλης δεν προσφέρει στους μαθητές και στις μαθήτριες τη δυνατότητα αρκετού χρόνου έκφρασης και δημιουργίας.

Οι μέλη της ομάδας κινούνται σε κλίμα όπου δεν υπάρχει το βάρος της αξιολόγησης και της μοναδικής σωστής απάντησης , αλλά όλοι μαζί "κοιτάζοντας τον πίνακα από την ίδια πλευρά" αντιμετωπίζουμε τα θέματα του προγράμματος.

Ζευγάρια

Ο επόμενος τρόπος εργασίας των μελών της ομάδας είναι σε ζευγάρια, ένας ιδιαίτερα αποκαλυπτικός τρόπος δουλειάς, που προσφέρει πολλά στο κάθε μέλος. Χρησιμοποιείται σε κανονικού μεγέθους ομάδες (12 ως 16 άτομα το πολύ) και αυτό για έχουν τη δυνατότητα όλα τα ζευγάρια να παρουσιάζουν τη δουλειά τους.

Οι έφηβοι απογοητεύονται περισσότερο όταν δεν παρουσιάζουν τη δουλειά τους, παρά όταν ασκήσουμε κριτική σε αυτή. Παράλληλα ο τρόπος αυτός εργασίας είναι καλό να χρησιμοποιείται όταν πλέον όλα τα μέλη της ομάδας είναι έτοιμα να δουλέψουν σε ζευγάρια και να παρουσιάσουν το προϊόν της συνεργασίας τους.

Ο ρόλος του συντονιστή είναι να ενθαρρύνει να υπονοηθεί, όχι όμως να κατευθύνει τον τρόπο σκέψης των μελών

Όταν τα μέλη δουλεύουν σε ζευγάρια , ο συντονιστής μπορεί να επιλέξει την κατάλληλη συνοδευτική μουσική, να είναι αρκετά ελαστικός στον χρόνο προετοιμασίας που τους δίνει, μπορεί επίσης να ζητήσει από τα μέλη να επιλέξουν μόνα τους το χώρο που προτιμούν. Με τον καιρό τα μέλη μαθαίνουν να χειρίζονται καλύτερα το χρόνο που τους δίνεται.

Το κάθε μέλος ξεχωριστά

Ο τελευταίος τρόπος δουλειάς στην ομάδα είναι να δουλεύει ο καθένας μόνος του. Αυτός ο τρόπος χρησιμοποιείται περισσότερο στην αρχή όταν είναι αναγκαίο να προσδιορίσει ο καθένας τις παραμέτρους του θέματος και στο τέλος όταν ο κάθε ένας πρέπει να αξιολογήσει τα πεπραγμένα της συνάντησης . Αυτό φυσικά δεν αποκλείει να χρησιμοποιηθεί και ενδιάμεσα.

Γ' Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Παρατηρώντας κανείς το ρόλο του συντονιστή στα προγράμματα αγωγής υγείας εύκολα θα έλεγε πως μοιάζει με το ρόλο του διευθυντή ορχήστρας ή του σκηνοθέτη. Χωρίς όμως να μείνουμε στην εξέταση της πληρότητας της παρομοίωσης, μπορούμε αναμφισβήτητα να προσθέσουμε μια σειρά ακόμα ρόλων που κρατά στη φαρέτρα του και εναλλάσσει σχεδόν σε κάθε συνάντηση, ανάλογα με τους επιμέρους στόχους που έχει θέσει και το επίπεδο της ομάδας που δεν είναι όμως ούτε προκαθορισμένοι, ούτε σταθεροί σε όλες τις συναντήσεις.

Όποια και αν η τεχνική που θα χρησιμοποιήσει ο συντονιστής, ο στόχος του είναι να ενθαρρύνει την ενεργητική συνεργασία των μελών, να αυξήσει τις φωνές που ακούγονται στο πρόγραμμα, να δημιουργήσει ένα κλίμα όπου τα μέλη θα αισθανθούν ικανά να πάρουν τον έλεγχο της γνώσης στα χέρια τους.

Μελετώντας τις σύγχρονες παιδαγωγικές απόψεις για το ρόλο και τους "τύπους" του συντονιστή στη διάρκεια ενός προγράμματος καταλήγουμε στους ακόλουθους συνδυασμούς:

Πιθανοί ρόλοι:

- υψηλός
- μεσαίος
- χαμηλός
- πολύ χαμηλός

Πιθανοί "τύποι":

- χειριστής (ο συντονιστής κρατά τη δύναμη στα χέρια του και την παρέχει όπως αυτός θεωρεί καλύτερα)
- διευκολυντής (ο συντονιστής κινείται ανάμεσα στα μέλη της ομάδας προσφέροντας βοήθεια όταν και όσο χρειαστεί)
- ο μη γνωρίζων (ο συντονιστής δουλεύει επί ίσοις όροις με τα μέλη της ομάδας και μαθαίνει μαζί τους).

Όλοι αυτοί οι ρόλοι και οι τύποι συνδυάζονται μεταξύ τους ανάλογα με τον επιδιωκόμενο στόχο του προγράμματος και τα ειδικά χαρακτηριστικά της ομάδας.

Ακολουθώντας τον πρώτο ρόλο ο συντονιστής παραμένει κοντά σε έναν οικείο για αυτόν ρόλο, αυτόν του καθηγητή της τάξης. Είναι ένας ρόλος ασφαλής ιδιαίτερα αν ο συντονιστής θεωρεί τον εαυτό του άπειρο. Πρέπει όμως να

αναφερθεί ότι ένας τέτοιου είδους ρόλος δεν αφήνει περιθώρια ανάπτυξης και πρωτοβουλιών στα μέλη.

Ο μεσαίος ρόλος προσφέρει στον συντονιστή μια πιο ευέλικτη θέση. Εδώ ο συντονιστής δεν έχει άμεση εξουσία αλλά δρα σαν ένας σύνδεσμος ανάμεσα σε κάποιους που έχουν περισσότερες γνώσεις και σε κάποιους που έχουν λιγότερες γνώσεις. Παρέχει στα μέλη της ομάδας τις πληροφορίες που θέλουν, αλλά τα αφήνει μόνα τους να αξιολογήσουν και να αξιοποιήσουν τις πληροφορίες αυτές όπως αυτά θεωρούν καλύτερα. Στη συγκεκριμένη περίπτωση όπως και σε όλους τους υπόλοιπους ρόλους, η ποιότητα και η ποσότητα της μάθησης των μελών προέρχεται από τη χρήση των ερωτήσεων του συντονιστή και είναι μια παραλλαγή της γνωστής "μαιευτικής μεθόδου" του Σωκράτη, τόσο οικεία στην ελληνική φιλοσοφία. Έχοντας αυτόν το ρόλο ο συντονιστής ενώ δε χάνει το κύρος του ως καθηγητής, δεν εμφανίζεται από την άλλη ως ένας "φωτεινός παντογνώστης", αλλά σαν κάποιος που μπορεί να βρίσκει λύσεις αν αξιοποιεί τις ικανότητες τις ατομικές και τις ομαδικές παράλληλα.

Στο χαμηλό ρόλο ο συντονιστής έχει το δικαίωμα να ρωτήσει : η κατάσταση έχει ως εξής, τι θα κάνουμε λοιπόν τώρα; Εδώ ο συντονιστής ξέρει όσα ακριβώς και η ομάδα και κατά τη διάρκεια επεξεργασίας του προγράμματος κρατά τον έλεγχο διατυπώνοντας ερωτήσεις και προτάσεις χρησιμοποιώντας το α΄ πληθυντικό πρόσωπο. Άρα οι προτάσεις που κάνει θα είναι σε συμφωνία με το ηλικιακό και νοητικό επίπεδο της ομάδας. Και πάλι η χρήση των ερωτήσεων του συντονιστή είναι αυτή που διατηρεί το ρυθμό και το ενδιαφέρον στο πρόγραμμα. Αυτός ο ρόλος του συντονιστή αυξάνει την αυτοεκτίμηση των παιδιών, είναι ιδιαίτερα αποδοτικός αφού η ευθύνη των επιλογών βαρύνει τα μέλη της ομάδας. Ακόμα, η ομάδα δείχνει να ωριμάζει γρηγορότερα, να κατανοεί τις συνέπειες των επιλογών, την ανάγκη ξεκάθαρης διατύπωσης θέσεων, αξιών, προτεραιοτήτων. Φυσικά όλα αυτά προϋποθέτουν έναν συντονιστή έμπειρο, με εμπιστοσύνη στις δυνάμεις του.

Η θεωρητική παρουσίαση των πιθανών ρόλων και των θέσεων ενός συντονιστή μοιάζει "δυσεφάρμοστη" σε πρακτικό επίπεδο. Η θεωρητική γνώση κάποιων προτύπων λειτουργεί αποκλειστικά και μόνο σαν εφελκυστικό σκέψης, πειραματισμού, αφού στην πράξη ποτέ κανείς δεν οδήγησε ένα αυτοκίνητο, κρατώντας το βιβλίο οδήγησης πάνω στο τιμόνι! Η αμηχανία όμως από την άλλη που νιώσαμε όλοι μας, ιδιαίτερα στην αρχή της ενασχόλησης μας με αυτά τα προγράμματα, έρχεται να υπερκεραστεί από τη θεωρητική προσέγγιση αυτών των καταστάσεων. Ο προσχεδιασμός του πλάνου της συνάντησης είναι απαραίτητος και πρέπει να εξυπηρετεί δύο παραμέτρους:

- να δίνει τα θεμέλια και τους ακρογωνιαίους λίθους κίνησης της συνάντησης
- να δίνει την ευελιξία αλλαγής του προγράμματος, όταν οι ιδιαιτερότητες της στιγμής και οι ανάγκες των μελών επιβάλλουν κάτι ανάλογο.

Παρόλα αυτά το πλέον απαραίτητο στοιχείο επιτυχίας ενός προγράμματος είναι η αγάπη, το μεράκι και η φαντασία του συντονιστή για αυτό που κάνει.

«η πορεία της ομάδας»

«η παρεξήγηση»

Δήμητρα, Κλέων, Βικτωρία,
Δήμητρα, Βασίλης

«στερεότυποι τύποι»

Κωνσταντίνα, Ειρήνη, Βασίλης,
Νικολέττα, Ραφαήλ,
Κωνσταντίνος, Μυρσίνη,
Δέσποινα

Αλέξανδρος, Παντελής

Αναστασία, Ειρήνη

Δήμητρα, Έλενα

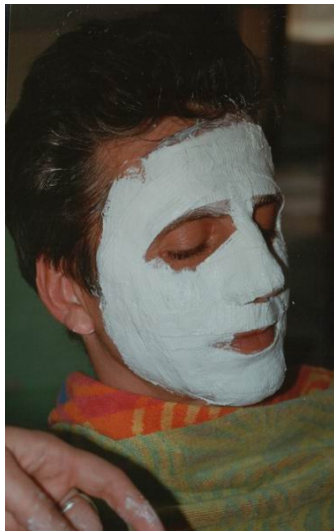
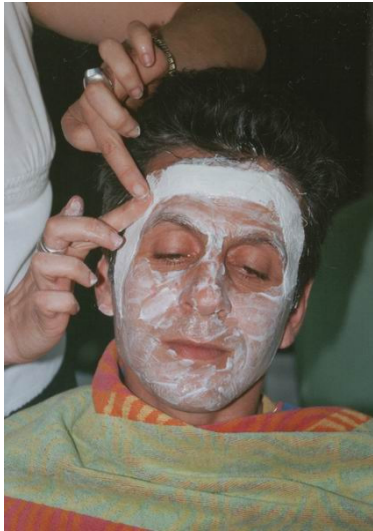
Κασσιανή, Νικολέττα

η Δήμητρα και το προσωπίό της

Δήμητρα, Έλενα

Σημείωση:

Η επιτυχία ενός τέτοιου προγράμματος συνίσταται εν πολλοίς στη χρησιμοποίησή του από όσο το δυνατό περισσότερους συναδέλφους και στη τροποποίησή του ανάλογα με τις ανάγκες του καθενός.

Θα ήμασταν ιδιαίτερα ευτυχείς αν μας δίνετε τη ευκαιρία ανταλλαγής απόψεων πάνω στα ζητήματα αυτά και αν μπορούμε με οποιοδήποτε τρόπο να συνεργαστούμε μαζί σας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ακολουθεί ενδεικτική βιβλιογραφία βιβλίων που είτε κάποια στοιχεία υπάρχουν σε αυτά είτε είναι σημαντικά για τους συντονιστές παρόμοιων προγραμμάτων.

Βιβλιογραφία

- BASS B.M. *Leadership, Psychology and organizational behavior* New York, 1960
- ΓΕΩΡΓΑΣ Δ., *Κοινωνική Ψυχολογία*, εκδ. Πανεπιστημίου Αθηνών ' 86.
- ΓΟΒΑΣ Ν., *Για ένα δημιουργικό νεανικό θέατρο*, Μεταίχμιο - 2003.
- LEWIN KURT, *Resolving social conflicts* - Harper N. York '52.
- ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗ, ΑΛΚ., *Το βιβλίο της δραματοποίησης*, Ελληνικά Γράμματα, 1998
- MACLVER I., *Community, a sociological study*, N. York Macmillan.
- ΜΙΝΤΣΙ Ε., *When the drama is not about show*, 2002, UCE, Birmingham
- ΝΙΧΟΝ J., *Teaching Drama*, Sheffield Univers. '87.
- Ο' ΤΟΟΛΕ, *The process of drama*, 1992, London
- G. WILSON -G.RYNALD *Κοινωνική εργασία με ομάδες*, έκδοση μονίμου επιτροπής επιμορφώσεως στην κοινωνική εργασία σε συνεργασία με το Unitarian Service Committee των Η.Π.Α.

2^η ΕΝΟΤΗΤΑ

ΠΡΟΒΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Τίτλος: Βιολογική, Κοινωνική και Συναισθηματική Ταυτότητα των εφήβων

Συντονίστρια της ομάδας: Έλενα Μίντση

Μέλη της ομάδας αγωγής υγείας: Μαθητές και μαθήτριες του 3^{ου} Γυμνασίου
Έδεσσας

Α' ΣΧΕΔΙΑΖΟΝΤΑΣ ΤΗ ΔΟΜΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 15 ΩΡΩΝ (5 ΤΡΙΩΡΑ)

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα εφαρμόστηκε στο 3^ο Γυμνάσιο Έδεσσας σε μαθητές ηλικίας 12-13 χρονών που δεν είχαν προηγούμενη εμπειρία από συμμετοχή σε πρόγραμμα βασισμένο σε δημιουργική - βιωματική μάθηση.

Πριν την έναρξη του προγράμματος προηγήθηκε μια εκτενής συζήτηση για τα θέματα που απασχολούν τους μαθητές περισσότερο και τα θέματα με τα οποία θα ήθελαν τα ίδια να ασχοληθούν .

Στη συνέχεια με τη βοήθεια των μαθητών συντάχτηκε συμφωνήθηκε και υπογράφηκε τελετουργικά και ξεχωριστά από το κάθε μέλος της ομάδας το συναισθηματικό συμβόλαιο της ομάδας το οποίο δημιουργήθηκε απαντώντας στις παρακάτω ερωτήσεις:

- τι μπορώ εγώ ο κάθε έφηβος ξεχωριστά και όλη μαζί σαν ομάδα να προσφέρουμε στο πρόγραμμα αυτό;
- τι μπορώ εγώ η συντονίστρια του προγράμματος να προσφέρω στο πρόγραμμα;
- τι θα θέλατε εσείς τα μέλη να προσφέρω στο πρόγραμμα εγώ η συντονίστρια;
- πώς η ομάδα αποφασίζει να αντιμετωπίσει τα πιθανά προβλήματα που ενδεχομένως προκύψουν στη διάρκεια του προγράμματος;

Όλα τα προγράμματα ξεκινούν με ασκήσεις "προθέρμανσης" της ομάδας με στόχο το ζέσταμα των μελών, τη δημιουργία συνεργατικού κλίματος, το χαρούμενο και ανάλαφρο κλίμα, την "εύκολη" επιτυχία των παιδιών μέσα από την επίτευξη των ασκήσεων και τέλος, την εισαγωγή σε αυτό που πρόκειται να γίνει.

Διάρκεια προθέρμανσης: 15 λεπτά περίπου.

Όλα τα προγράμματα καλό είναι να αφήνουν αρκετό χρόνο ανάδρασης και αποφόρτισης από το εργαστήρι όπου η ομάδα όλη μαζί σε κύκλο συζητά , αξιολογεί και αναλύει αυτά που έγιναν, παρουσιάζονται ξανά οι ασκήσεις και οι στόχοι που εξυπηρετούνταν μέσα από αυτές.

Τέλος με σύντομες ασκήσεις αποφόρτισης η ομάδα "αφήνει" στο εργαστήρι τις εμπειρίες από αυτό.

Διάρκεια ανάδρασης: 15 λεπτά περίπου.

1^ο ΤΡΙΩΡΟ: (ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ)

ΑΣΚΗΣΗ ΠΡΟΘΕΡΜΑΝΣΗΣ: "ΟΙ ΑΥΤΟΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ"

Για να γνωριστούν τα μέλη της ομάδας και για να δει η συντονίστρια της ομάδας τη δυναμική της, παίζουμε την άσκηση της αυτοδιαφήμισης όπου μετά από μια 2-3 λεπτών συζήτηση για το ρόλο της διαφήμισης ζητάμε από όλα τα μέλη της ομάδας να φτιάξουν την αυτοδιαφήμιση τους (25 περίπου λέξεις) με στόχο να προσελκύσουν ένα φίλο του ίδιου φύλου. Ζητάμε να χρησιμοποιήσουν όποιον τρόπο θέλουν (cartoon, μεγάλες αφίσες, χρώματα) και να την προβάλουν με όποιο τρόπο θεωρούν πιο κατάλληλο.

Οι διαφημίσεις τοποθετούνται στους τοίχους του εργαστηρίου και παραμένουν καθόλη τη διάρκεια του προγράμματος.

Διάρκεια άσκησης και παρουσίασης της στην ομάδα 15 λεπτά

Παρουσίαση μιας φωτογραφίας μιας σκηνής ομάδας εφήβων (είναι προτιμότερο να χρησιμοποιηθεί projector) από εκδρομή, ή από διάλειμμα του σχολείου κλπ. Σχολιασμός: τι βλέπω, τι διακρίνω, τι κατανοώ. Πρώτα σε ζευγάρια μετά στην ομάδα.

Χωρισμός σε μικρές ομάδες 4-5 μαθητών και αναπαράσταση /ερμηνεία της εικόνας με την τεχνική της παγωμένης εικόνας.

Παρουσίαση και σχολιασμός της κάθε μικρής ομάδας στο σύνολο.

Τιτλοφορία, ξεπάγωμα, μια φράση ο καθένας ανάλογα με αυτό που ρωτιέται από τη συντονίστρια.

Παροχή στοιχείων σχετικών με την ιστορία της φωτογραφίας, προσωποποίηση του ήρωα μας (όνομα, ηλικία, σχολείο που φοιτά, συνήθειες, χόμπι)

Παρουσίαση μικρής σκηνής με τη συντονίστρια σε "ρόλο" ανάλογο με το θέμα, συζήτηση της σκηνής, επανάληψη της σκηνής με εμπλοκή τώρα και των μελών σε σχετικούς με την ιστορία ρόλους.

Υποστήριξη απόψεων που παρουσιάζουν τη συνειδητοποίηση των βιολογικών αλλαγών.

2^ο ΤΡΙΩΡΟ (ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ)

ΠΡΟΘΕΡΜΑΝΣΗ:

Ασκήσεις που τονίζουν την ομάδα, την αλληλοϋποστήριξη, π.χ. λύκος-αρνί, ποντίκι-γάτα.

ΑΣΚΗΣΗ ΠΡΟΘΕΡΜΑΝΣΗΣ:

Η αποκατάσταση: Χωρισμένοι σε ζευγάρια και με τα μάτια κλειστά το κάθε μέλος αναζητά από το σχολικό του παρελθόν τον χειρότερο δάσκαλο που είχε ποτέ. Θυμάται με λεπτομέρειες όλα τα στοιχεία που το είχαν ενοχλήσει. Ανοίγοντας τα μάτια και θεωρώντας το ταίρι του σαν το χειρότερο δάσκαλο που είχε ποτέ, του απευθύνει το λόγο και του λέει όλα όσα δεν τόλμησε τότε να του πει δίνοντας έμφαση στο πως αισθάνονταν. Τα μέλη του κάθε ζευγαριού συζητούν την εμπειρία και επαναλαμβάνουν τη διαδικασία με τον καλύτερο δάσκαλο που είχαν ποτέ. Στο τέλος στο μεγάλο κύκλο όλα τα μέλη σχολιάζουν τι παρατήρησαν για τον εαυτό τους και το ζευγάρι τους.

Διάρκεια άσκησης: 30 λεπτά

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ:

- 1^ο βήμα: δημιουργία στερεότυπων χαρακτήρων που συναντούν οι έφηβοι.
Στην αρχή δίδονται αναλυτικές και ξεκάθαρες πληροφορίες για το περιεχόμενο αυτών των ρόλων!
- 2^ο βήμα: ενασχόληση με προβλήματα που αφορούν τους έφηβους, π.χ. εμπιστοσύνη-βραδινή διασκέδαση -κατανάλωση ποτών.

Χωρισμός της ομάδας σε ζευγάρια, όπου δίνονται οι οδηγίες ξεχωριστά στους Α και ξεχωριστά στους Β.

Με τα στοιχεία που έχουν δοθεί ξεκινά αυτοσχεδιασμός τριών λεπτών.

Λήξη αυτοσχεδιασμού, συζήτηση στην ομάδα των προβλημάτων που παρουσιάστηκαν, αιτιολόγηση του λόγου των προβλημάτων.

Καταγραφή στο ημερολόγιο το βράδυ των εφήβων πως ένιωσαν, τηλέφωνο σε φίλη οι μητέρες πως ένιωσαν, υποστήριξη.

Δύο σειρές : μια οι μητέρες, μια τα παιδιά συζητούν εναλλάξ τι θέλουν οι μητέρες, τι θέλουν τα παιδιά.

Συζήτηση στον κύκλο: ποια τα προβλήματα, γιατί δημιουργείται ένταση, πως ξεπερνιέται.

3^ο ΤΡΙΩΡΟ (ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΟΣ ΕΑΥΤΟΣ)

Η ΕΠΙΠΛΗΞΗ!

ΠΡΟΘΕΡΜΑΝΣΗ:

Ασκήσεις που τονίζουν στην ομάδα την αλληλοϋποστήριξη, την αυτογνωσία και την αυτοεκτίμηση.

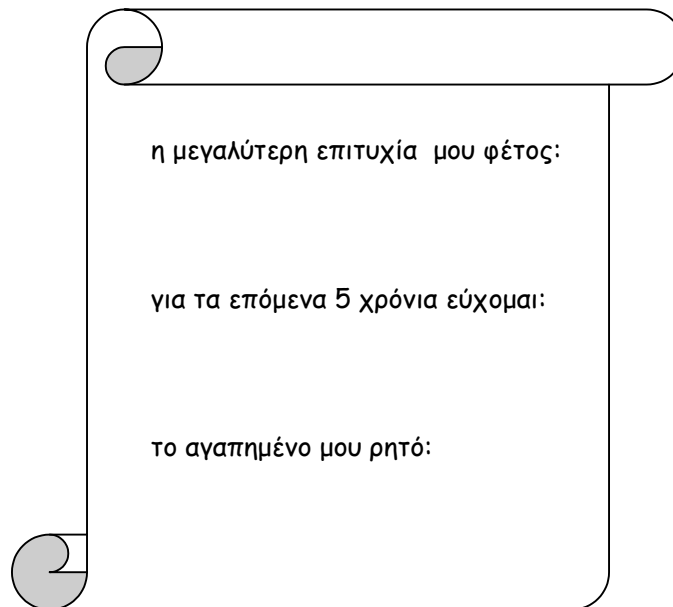
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

Τα παράσημα της αυτογνωσίας και του προγραμματισμού.

Δείχνουμε στα μέλη παράσημα (π.χ. ανδρείας) και συζητάμε τη σημασία του συμβολισμού, πότε δίνονται, για ποίο λόγο, τι σημασία έχουν.

Μετά ζητάμε να κατασκευάσει το κάθε μέλος το δικό του παράσημα

Ένα δείγμα αυτού του παράσημου μπορεί να είναι το εξής:

η μεγαλύτερη επιτυχία μου φέτος:

για τα επόμενα 5 χρόνια εύχομαι:

το αγαπημένο μου ρητό:

ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ:

(διευθυντής σχολείου, επιστολή κατηγορίας μαθητή, συναισθηματικής φόρτιση μαθητή, διαχείριση άγχους, συνάντηση με τον καθηγητή στο γραφείο, άσκηση ψυχολογικής πίεσης εκ μέρους του).

Δημιουργία δύο κύκλων, εξωτερίκευση συναισθηματικής κατάστασης μια από τους Α μια από τους Β.

Οι Β/ μαθητές γράφουν ποίημα που εκφράζουν τα βιώματα που ένιωσαν στην εκδρομή.

4^ο ΔΙΩΡΟ - FORUM THEATER: A. BOAL

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

Αντιμετώπιση ηθικού διλήμματος : τι είναι σωστό και τι λάθος, κρύβω ή όχι την αλήθεια για να "προστατέψω" το φίλο μου.

Συναισθηματική υποστήριξη εφήβων, τι θα έκαμνα στη θέση σου.

Διαχείριση ενός απλού θέματος με παρέμβαση των θεατών / μαθητών για βελτίωση της κατάστασης.

5^ο ΔΙΩΡΟ: ΤΑ 5 ΕΠΙΠΕΔΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ

Επεξεργαζόμενα θέματα:

Φίλοι και εχθροί

Δεν είναι δικοί μας

Έχω τη δική μου άποψη - λέω όχι στους πειρασμούς

3^η ΕΝΟΤΗΤΑ

ΠΡΟΣΩΠΕΙΟ Ή ΜΑΣΚΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ Ή ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ ΕΥΕΛΙΞΙΑ Ή ΑΚΑΜΨΙΑ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ Ή ΑΠΟΚΡΥΨΗ

Θέλοντας κανείς να προσπαθήσει να δώσει ένα σύντομο και περιεκτικό ορισμό για το τι είναι η μάσκα (όπως καθιερώθηκε να λέγεται το προσωπίο), βρίσκεται αντιμέτωπος με σωρεία χρήσεων και χρηστών χαμένων στα βάθη των αιώνων και απλωμένων στα πέρατα του κόσμου.

Μάσκες συναντάμε στους πολιτισμούς των Ίνκας και των Αζτέκων, μάσκες στο Αρχαίο Ελληνικό και Ρωμαϊκό Θέατρο, μάσκες στη Γαλλία τον 12^ο αιώνα, μάσκες στην *comedia dell' arte*, στις θρησκευτικές τελετές της σύγχρονης νοτιοανατολικής Ασίας (*hungry ghosts*). Μάσκα φοράει ο Θεός, μάσκα φοράει ο νεκρός, μάσκα φοράει ο ηθοποιός, ο κλόουν, οι μεταμφιεσμένοι στα καρναβάλια, προστατευτικές μάσκες οι πυροσβέστες, οι ξιφομάχοι, οι πολίτες σε περίοδο πυρηνικού πολέμου ή επιδημίας κ.λ.π. Οι διαφορετικές χρήσεις λοιπόν της μάσκας δεν επιτρέπουν ένα σύντομο προσδιορισμό του όρου.

ΠΩΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΑΙ Η ΜΑΣΚΑ

Η μάσκα μπορεί να τρομάζει, να προστατεύει τον χρήστη ή να αποτρέπει το ανεπιθύμητο, να αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα ενός τελετουργικού και να επιφυλάσσει σε αυτόν που τη φορά προνομιακό ρόλο, να είναι το υποκατάστατο ενός Θεού ή το μέσο για την έκσταση του πιστού και την ένωση με τον Θεό, ή ο τρόπος με τον οποίο μπορεί να εμφανίζεται μια Δύναμη σαν να μην έχει άλλη μορφή, οπότε παρουσιάζεται εξολοκλήρου ως προσωπίο.

Το προσωπίο αποβλέπει στο να αποκαλύπτει και να αναπαράγει ένα πρόσωπο ή ένα χαρακτήρα και αποτελεί το προσπαιτούμενο για τη διείσδυση στο έτερον.

Διατηρεί ή καταργεί την ταυτότητα και εξυπηρετεί αντιλήψεις για την αντιμετώπιση δυνάμεων υπερφυσικών ή για τη διείσδυση σε αυτές, δηλαδή σε κάτι πέραν του γνωστού και οικείου.

Αποκρύπτει και αποκαλύπτει, μεταμορφώνει, προκαλεί τρόμο, θαυμασμό, περιουλλογή. Βρισκόμαστε μπροστά σε έναν εννοιολογικό πλούτο.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΕΛΙΚΑ Η ΜΑΣΚΑ;

Ποιος είναι ο γενικός νόμος, το σταθερό στοιχείο που τη διέπει κάτω από τις εκφάνσεις και τις διαφοροποιήσεις της;

Μήπως είναι η απουσία τάξης και σταθερότητας;

Μήπως είναι η εκκεντρικότητα που προκαλεί περιπλανήσεις, η ρευστότητα και Μεταμόρφωση, κυρίως του σώματος;

Μήπως είναι η καθαρή σειρά των φαινομένων, η χωρίς χρόνο και φύλο ρευστότητα των μορφών, η χωρίς όρια αλλά υπό όρους διάχυση και εξακτίωση, η απελευθέρωση από την υποκειμενικότητα, η αμφισβήτηση της ύπαρξης και η απάρνηση του πραγματικού, η έκθεση στον ίλιγγο των άλλων ειδών, η αποπλάνηση που προκαλούν συγκεκριμένες ετερότητες;

Το σίγουρο είναι ότι η μάσκα παραμένει ακίνητη, όταν βρίσκεται έξω από το πλαίσιο που την περιβάλλει: την τελετουργία, το θέατρο και τον χορό.

Η ΜΑΣΚΑ ΩΣ ΓΛΩΣΣΑ ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΥ

Η μάσκα αποτελεί ένα στοιχείο μεταμόρφωσης από τη μια μεριά και προστασίας από την άλλη. Πραγματικά, το να φορεί κανένας μια μάσκα είναι σαν να προστατεύει το πρόσωπό του, ή να γίνεται ένας άλλος, με σκοπό να ξεφύγει από τους ίδιους του περιορισμούς. Φορούσαν μάσκες τόσο στις ιερές, στις γιορταστικές (βλέπε Θεατρικές) όσο και στις βέβηλες τελετές.

Μπορούμε, κατά ένα γενικό τρόπο να ξεχωρίσουμε τις μάσκες των τελετών, του χορού, της γιορτής, ή του θεάτρου, τις ζωντανές ή στατικές και τις πένθιμες μάσκες.

Σ' ότι αφορά την ιερή μάσκα, το αντικείμενο από μόνο του δεν είναι τίποτα.

Αυτό που μόνο μετρά είναι η μαγική δύναμη που αντιπροσωπεύει. Έτσι το να φορείς μια μάσκα σημαίνει να ταυτίζεσαι. λίγο ως πολύ μ' αυτό που αντιπροσωπεύει και ακόμη, να δίνεις στους άλλους μια διαφορετική εικόνα του εαυτού σου.

Μ' αυτή την έννοια, είναι το Προσωπείο. Το περιτύλιγμα του Εγώ, για τον εξωτερικό κόσμο, που περνά για το πραγματικό Εγώ.

Κάπως έτσι άλλωστε άρχισε να χρησιμοποιείται και στο Θεατρικές παραστάσεις από την αρχαιότητα ακόμη Ο Ζαν-Λουί Μπεντουέν, στο μικρό του έργο "Οι Μάσκες". γράφει:

"Το να αλλάζεις μορφή, ν' αποδεικνύεσαι την πραγματική σου προσωπικότητα για να αποκτήσεις μια νέα, είναι μαζί και κάτι που γίνεται αισθητό σαν ένας κίνδυνος από τη συνείδηση του βέβηλου".

Σε όλες τις εποχές μοιάζει ότι το ανθρώπινο πνεύμα υπόκεινταν στον ίλιγγο των μεταμορφώσεων και δεν θα μπορούσαμε να επικυρώσουμε παρά την ανάμνηση του, παρόλο που στις μέρες μας έχει ολοκληρωτικά λησμονηθεί, ή απωθηθεί. Θα ήταν πιο δίκαιο να πούμε ότι νιώθουμε αυτό τον Ίλιγγο με τρόπο διαφορετικό κι ότι υποχωρούμε σε αυτόν διαφορετικά απ' όσο οι αρχαίοι λαοί.

Δεν έχει άλλωστε καθόλου αποδειχθεί ότι οι "μάσκες" μας, ή αυτά που έχουν πάρει τη θέση τους, είναι ανώτερες από κείνες, ή ότι μας επιτρέπουν ιδιαίτερα να υλοποιήσουμε με ελάχιστες δαπάνες το παλιό ανθρώπινο όνειρο που τις δημιούργησε.

Όπως θα μπορούσαμε να προβλέψουμε, το πολύ απλό και, απ' αυτό το γεγονός, πολύ αποτελεσματικό μέσο μεταμόρφωσης που αποτελεί η μάσκα, έχει μεταμορφωθεί, με το πέρασμα των αιώνων, στο μέτρο που ο άνθρωπος αναζητούσε τον εαυτό του κάτω από άλλες επιφάσεις, ή απόρριπτε κάθε τέτοια επίφαση για να φτάσει επιτέλους στο άγνωστο, - που είναι η μάσκα της μάσκας. Κατέχοντας αυτό που λείπει από το ανθρώπινο είδος, δηλαδή την ικανότητα να αλλάζει πρόσωπο ανάλογα με τις περιστάσεις, η μάσκα πήρε έτσι χίλιες μορφές. κι εκτελούνταν σε χίλιες παραλλαγές πάνω σε ένα μοναδικό θέμα: αυτό του πεπρωμένου μας.

Παράλληλα η μάσκα απόκτησε όλων των ειδών της ιδιότητες.

Η αξία της όπως αυτή του αλγεβρικού άγνωστου, δεν έπαψε να ποικίλλει αδιάκοπα, ανάλογα με τις εποχές και τις περιοχές.

Από όλες τις μορφές σχέσης που ο άνθρωπος έχει διατηρήσει με τον εαυτό του, με τους όμοιους του και με τον κόσμο, δεν υπάρχει ούτε μια που η μάσκα να μη την εξυπηρέτησε, λίγο ως πολύ εκλεκτικά, σαν εξάρτημα.

Ακόμη το ίδιο καλό θα ήταν μάταιο να προσπαθήσουμε να συγκροτήσουμε ένα πλήρη κατάλογο των λειτουργιών της μάσκας θρησκευτικών ή βέβηλων μέσα στο χώρο και στο χρόνο.

4^η ΕΝΟΤΗΤΑ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΤΗΣ ΜΑΣΚΑΣ

ΥΛΙΚΑ ΠΟΥ ΘΑ ΧΡΕΙΑΣΤΟΥΝ

Για κάθε μια μάσκα χρειάζονται:

Γυψόγαζες
Δοχείο με νερό
Σφουγγαράκια ατομικά για καθαρισμό του προσώπου
NIVEA ή άλλη κρέμα λιπαρή προσώπου
Αφρολέξ μαλακό ή σφουγγαράκια
Ψαλίδι
Λάστιχο ψιλό στρογγυλό
Οδοντογλυφίδες
Κόλλα για ξύλα
Λευκά χαρτιά λεπτά (περιτυλίγματος ψωμιών)
Ύφασμα προστατευτικό για τα ρούχα
Καπελάκι ή κορδέλα μαλλιών
Χρώματα aquarelle
Πινέλα
Βαμβάκι
Και πολύ φαντασία!!!!

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΤΗΣ ΜΑΣΚΑΣ

1. Πριν ξεκινήσουμε την κατασκευή της μάσκας, φοράμε μια φόδρα παλιά ή ένα προσόπι ή ο,τιδήποτε μπορεί να προστατέψει τα ρούχα μας από τις υγρές γυψόγαζες που τυχόν θα πέσουν πάνω στα ρούχα μας.
2. Τραβάμε τα μαλλιά με μια κορδέλα για να έχουμε ελεύθερο το πρόσωπο
3. Αλείφουμε προσεκτικά και με αρκετή ποσότητα όλο το πρόσωπο εκτός από τα μάτια (αλείφουμε και τα φρύδια) με NIVEA ή άλλη παρόμοια κρέμα
4. Αρχίζουμε να τοποθετούμε περιμετρικά του προσώπου τις μακρόστενες λωρίδες της γυψόγαζας και προχωρούμε προς το εσωτερικό του προσώπου με μικρότερες λωρίδες γάζας. Πρέπει να καλύψουμε όλο το πρόσωπο εκτός από τα μάτια και τις ρινικές κόγχες.

Το στόμα το αφήνουμε ακάλυπτο ή το καλύπτουμε στο τέλος ανάλογα με τις ανάγκες του εργαστηρίου. Φροντίζουμε να καλύψουμε ομοιόμορφα όλο το πρόσωπο ζητώντας από το μοντέλο μας να παραμένει ανέκφραστο σε όλη τη διάρκεια της κατασκευής της μάσκας. Όταν βεβαιωθούμε ότι ολοκληρώσαμε την κατασκευή περιμένουμε περίπου 3-5 λεπτά για να "στεγνώσει"

5. Η μάσκα αποκολλάται με προσοχή από το πρόσωπο με συντονισμένες κινήσεις και των δύο. Το μοντέλο φουσκώνει δυνατά τα μάγουλα του σαν να επρόκειτο να φουσκώσει ένα μπαλόνι, μετά κλείνει σφιχτά τα μάτια του 2-3 φορές και μόλις αισθανθεί ότι η μάσκα μετακινείται τότε μόνο γίνεται η αποκόλληση ως εξής: ο κατασκευαστής της μάσκας στέκεται πίσω από το μοντέλο του στηρίζει το πηγούνι του στο κεφάλι του μοντέλου του, τοποθετεί τα δύο το τα χέρια πάνω στα καλυμμένα μάγουλα του μοντέλου και με ελαφριές και σταθερές κινήσεις κουνάει τη μάσκα μπρος πίσω μέχρι να ξεκολλήσει εντελώς.
6. Το μοντέλο ξεπλένει το πρόσωπο του αμέσως με χλιαρό νερό και απομακρύνει προσεκτικά τυχόν υπολείμματα από το πρόσωπο του.
7. Η μάσκα έχει στεγνώσει αρκετά και στερεώνουμε δύο οδοντογλυφίδες στα μέρη των αυτιών για να περάσουμε αργότερα το λάστιχο που θα τη στηρίζει στο πρόσωπο.
8. Δουλεύουμε με προσοχή την περιοχή του στόματος και των ματιών δίνοντας την έκφραση που επιθυμούμε με μικρές λωρίδες γυψόγαζας που τοποθετούμε στην περιοχή μέσα έξω για μεγαλύτερη σταθερότητα και ομοιομορφία όγκου.
9. Ενισχύουμε τη μάσκα με κόλλα διάφανη στο εσωτερικό της (τύπου atlasol) και τοποθετούμε μικρά λευκά ημιδιαφανή χαρτιά για να την καλύψουν (εύκολη και καλή λύση είναι οι λευκές κόλες περιτυλίγματος των ψωμιών).
10. Κάνουμε τις απαραίτητες προσθήκες στη μάσκα ανάλογα με το είδος της και το σκοπό της, (π.χ. φρύδια, ελιές, μύτη εξογκωμένη τύπου *comedia dell'arte*)
11. Η μάσκα είναι έτοιμη να βαφεί ανάλογα με τη χρήση και το σκοπό για τον οποίο κατασκευάστηκε!
Την αφήνουμε να στεγνώσει καλά , περνούμε το λάστιχο (να είναι αρκετά φαρδύ γιατί οι μάσκα έχει κάποιο βάρος) και είναι έτοιμη για χρήση

η εργασία αυτή απευθύνεται
από εκπαιδευτικούς-συντονιστές
μαθητικών ομάδων αγωγής υγείας
σε εκπαιδευτικούς-συντονιστές
μαθητικών ομάδων αγωγής υγείας

αφιερώνεται
σε όλους τους μαθητές και εκπαιδευτικούς
που αξιώθηκαν να συναντηθούν
στην ίδια στιγμή
στην ίδια σχολική αίθουσα

προτείνονται δραστηριότητες
που δίνουν την ευκαιρία
στα μέλη της ομάδας
να εστιάζονται στα πρόσωπα
και όχι στα μέσα

Το φωτογραφικό υλικό του ένθετου στο σαλόνι
είναι από το εργαστήριο αγωγής υγείας

της μαθητικής ομάδας του 3^{ου} Γυμνασίου Έδεσσας

και από το εργαστήριο αγωγής υγείας

των εκπαιδευτικών που είναι συντονιστές
μαθητικών ομάδων στα σχολεία τους.